

Edito

ELKE VAN CAMPENHOUT, ETC.

HET THEATER IN DE STAD, het podium met permeabele wanden, het kunstencentrum als marktplaats: theaterarchitectuur kiest vandaag niet meer voor knusse exclusiviteit. Weg met de mondaine theaterbeleving van de hoogopgeleide middenklasser, theater is voor iedereen. Niemand spendeert nog uren aan het uitkiezen van zijn garderobe om in een rijkelijk versierde foyer het spel van kijken en bekeken worden te spelen, of het zou die ene koppige operaganger moeten zijn bij een première in de Munt. Hedendaagse theaters hebben elk hun eigen karakter, maar zoeken vooral naar een manier om de artistieke functies van hun huis te koppelen aan de creatie van sociale mobiliteit: het huis is niet enkel open voor publiek tijdens de voorstellingenuren, maar functioneert ook als café of fuifzaal, restaurant, hang-out of workshopplek.

DE SOCIALE FUNCTIE VAN HET THEATER is dus lichtelijk herschreven. Het theater was altijd al een plek van ontmoeting, en theatergebouwen waren er op gericht deze ontmoeting zo duidelijk mogelijk te reguleren en te choreograferen. In glanzendere tijden begon de voorstelling al lang voor je de werkelijke theatteruimte binnenstapte, in een flamboyant steekspel van sociale etiquette en gekruiste blikken. Maar dit theater concentreerde zich wel, ruimtelijk, rond de zaal waar de uiteindelijke voorstelling zou plaatsvinden. Vandaag nodigt de theatteruimte uit tot een heel ander gebruik. Van de klassieke foyer is in de meeste theaters niet veel meer over. De antechambre van het theater is verdwenen als sluis tussen het straatleven en het 'werkelijke' theater. Meestal is ze vervangen door de veel wereldsere plek van het café of de cafetaria. Hier wordt in de meeste gevallen geen verschil meer gemaakt tussen de theaterganger en de toevalige toeganger. En er wordt hard gewerkt om de laatste restjes 'exclusiviteit' van de theatrale beleving af te schrapen.

© David Bergé, uit de reeks: Theatergangers, Vienna

MET ANDERE WOORDEN: het theater is vanonder zijn stolp gekropen. De Duitse filosoof Peter Sloterdijk spreekt in zijn magistrale epos 'Sferen' over de hedendaagse leefconditie als 'schuim'. In tegenstelling tot de 'bellen', waarin je een individuele wereldvisie kon ontwikkelen, onafhankelijk van storende invloeden, en de 'globes' waarin deze visies geconsolideerd worden tot éénduidige discoursen, duidelijk afgebakend van inmenging van buitenaf, is het schuim een veel veranderlijker vorm van 'co-isolement'. Schuim kent geen vaste afmetingen, en de afzonderlijke 'bellen' waaruit het is opgebouwd, delen dezelfde wanden, bovendien lossen bellen op, en worden er andere aangemaakt volgens een compleet anarchistisch samenspel van invloeden. In de 'schuimconditie' is het misschien inderdaad tijd om de zeepbel van het theater te verlaten, en te gaan kijken op welke manier deze theaterbel communiceert met de omliggende ruimtes.

DIT IS EEN ONDERZOEK dat Etcetera in dit nummer probeert te voeren: hoe communiceert het theater, de performance, de choreografie met een buitenwereld? Hoe wordt die buitenwereld gereflecteerd in het theater? Maar ook, hoe theatraal is die buitenwereld zelf? Ook in dit nummer hebben we die tweedeling letterlijk genomen. Naast een onderzoek naar hedendaagse theaterarchitectuur in Brussel en Vlaanderen, staat ook een 'Pleidooi voor de oncreatieve stad', of een analyse van de virtuele ruimte. Naast een Berlijnse enquête naar de 'ideale tuimte van de kunstenaar', staat een tekst over de niet-plaatsen in de architectuur: die